

გეოგრაფია

საბაზო საფეხურის სტანდარტი

შესავალი

საბაზო საფეხურის გეოგრაფიის სტანდარტი შედგება შემდეგი ნაწილებისაგან:

- ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები;
- ბ) სტანდარტის შედეგები მიმართულებების მიხედვით და შინაარსი;
- გ) სტანდარტის საფეხურებრივი საკვანძო შეკითხვები;
- დ) მეთოდური ორიენტირები;
- ე) შეფასება.

საბაზო საფეხურზე საგანი „გეოგრაფია“ კონტინენტებისა და საქართველოს გეოგრაფიის შესწავლას გულისხმობს; მოსწავლე შეიმეცნებს საზოგადოებრივ და ბუნებრივ სისტემებს შორის არსებულ მიზეზ-შედეგობრივ კავშირებსა და განვითარების კანონზომიერებებს.

საგნის სწავლა-სწავლებისას მოსწავლე ჩართული იქნება პროექტულ აქტივობებში, რომლებიც მას შეეძინა ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალებას მისცემს.

ა) საგნის სწავლა-სწავლების მიზნები

გეოგრაფიის სწავლა-სწავლება მიზნად ისახავს:

- შესძინოს გეოგრაფიული კანონზომიერებების კვლევისთვის (გლობალურ, რეგიონულ და ლოკალურ დონეზე) საჭირო უნარები;
- გამოუმუშავოს გეოგრაფიული ობიექტების, პროცესებისა და მოვლენების სივრცე-დროითი მსგავსება-განსხვავების აღქმის უნარი;
- ჩამოუყალიბოს რაციონალური დამოკიდებულება გეოგრაფიული გარემოს მიმართ;
- ჩამოუყალიბოს სხვა ხალხების მიმართ ტოლერანტული დამოკიდებულება;
- დაეხმაროს დედამიწის მთლიანობის აღქმაში;
- მოსწავლეს შესძინოს გეოგრაფიის დარგობრივი ენით ოპერირების უნარი.

ამ მიზნებზე მუშაობით გეოგრაფია თავის წვლილს შეიტანს ეროვნული სასწავლო გეგმის მისიისა და მიზნებით გათვალისწინებული უნარებისა და ღირებულებების განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში.

ბ) სტანდარტის შედეგები მიმართულებების მიხედვით და შინაარსი

სტანდარტის შედეგები პასუხობს შეკითხვას: რა უნდა შეეძლოს მოსწავლეს საგან „მოქალაქეობის“ ფარგლებში საბაზო საფეხურის ბოლოს. სასწავლო შედეგები საგნის სწავლა-სწავლების მიზნებიდან გამომდინარეობს. მათი საშუალებით მოსწავლეს განუვითარდება: კვლევის, არგუმენტირებული მსჯელობის, პრობლემის გადაჭრის, დროსა და სივრცეში ორიენტირების უნარები; ჩამოუყალიბდება კრიტიკული აზროვნება, ეთიკისა და პასუხისმგებლობის გრძნობა.

საბაზო საფეხურზე გეოგრაფიის შედეგები ჯგუფდება სამ მიმართულებად.

1. რუკა და გეოგრაფიული ანალიზი - გულისხმობს სხვადასხვა გეოგრაფიული ინფორმაციის მოპოვებასა და ანალიზს სხვადასხვა წყაროს (რუკა, გრაფიკი, დიაგრამა) საშუალებით;
2. ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები - გულისხმობს ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემების განვითარების კანონზომიერების ჩვენებას, კავშირების დადგენას - ბუნება-საზოგადოება-მეურნეობა; ადამიანის მიერ ბუნებაზე ზემოქმედების შედეგების გაანალიზებას;
3. უსაფრთხოება და გარემოს მდგრადი განვითარება - გულისხმობს გარემოსდაცვითი ცნობიერების და გარემოს მიმართ სწორი დამოკიდებულების ჩამოყალიბების მნიშვნელობის ჩვენებას, ბუნებრივ, სოციალურ-ეკონომიკურ, პოლიტიკურ სისტემებს შორის ურთიერთმიმართების გააზრებას; ბუნებრივი და ტექნოგენური მიზეზებით გამოწვეული კატასტროფების მიმართ ადეკვატური ქცევის ჩამოყალიბებას.

სტანდარტის შინაარსი მოიცავს ცნებებს, თემებსა და საკითხებს.

ცნებების სახით განსაზღვრულია ის ცოდნა, რომელსაც მოსწავლე საგნის ფარგლებში უნდა დაეუფლოს. ცნებები შედეგებთან ერთად უნდა დამუშავდეს შინაარსიან კონტექსტებში. ეს კონტექსტები სავალდებულო თემების სახითაა წარმოდგენილი.

თითოეულ თემას ახლავს საკითხები და შეფასების ინდიკატორები. საკითხები აკონკრეტებს თემას, შეფასების ინდიკატორები კი განსაზღვრავს, თუ რა უნდა შეფასდეს კონკრეტულ თემაში (თითოეულ ინდიკატორს ახლავს შესაბამისი შედეგის ინდექსის ნომერი, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რომელი შედეგიდან/შედეგებიდან გამომდინარეობს იგი).

სტანდარტის შედეგების ინდექსების განმარტება

საბაზო საფეხურზე სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., გეო. საბ. 1.:

„გეო.“ – მიუთითებს საგანს „გეოგრაფია“;

„საბ.“ – მიუთითებს საბაზო საფეხურს;

„1“ – მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

გეოგრაფიის სტანდარტის შედეგები		
შედეგების ინდექსი	1. მიმართულება: რუკა და გეოგრაფიული ანალიზი	ცნებები
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	
გეო.სტ.საბ.1.	პირობითი ნიშნების გამოყენებით სხვადასხვა ტიპის რუკის კითხვა და ანალიზი;	რუკა, პირობითი ნიშნები.
გეო.სტ.საბ.2.	სხვადასხვა გეოგრაფიული ობიექტის ადგილმდებარეობის განსაზღვრა ბუნებაში (ველზე) და რუკაზე;	კოორდინატი, კომპასი.
გეო.სტ.საბ.3.	სხვადასხვა ტიპის წყაროდან (რუკა, ფოტო, ცხრილი, გრაფიკი, დიაგრამა, მულტიმედია საშუალებები) გეოგრაფიული ინფორმაციის ამოკითხვა და გაანალიზება.	გეოგრაფიული ინფორმაცია.
	2. მიმართულება: ბუნებრივი და საზოგადოებრივი სისტემები	
	მოსწავლემ უნდა შეძლოს:	

გეო.სტ.საბ.4.	გეოგრაფიული გარსის (ლითოსფეროს, ჰიდროსფეროს, ატმოსფეროს, ბიოსფეროს და ნოსფეროს) მთლიანობის გააზრება;	გეოგრაფიული გარსი; ბუნებრივი ზონა; მსოფლიო ოკეანე.
გეო.სტ.საბ.5.	კლიმატური და გეოლოგიური პროცესების დაკავშირება დედამიწის თანამედროვე სახის ჩამოყალიბების პროცესთან.	ჰავა, გეოლოგიური პროცესი, რელიეფი.
გეო.სტ.საბ.6.	გეოგრაფიული აღმოჩენების მნიშვნელობის გააზრება საზოგადოების განვითარებისთვის;	გეოგრაფიული აღმოჩენები.
გეო.სტ.საბ.7.	ბუნებრივი პირობების ზეგავლენის გაანალიზება მოსახლეობის საქმიანობასა და დასახლების ტიპებზე;	ბუნებრივი პირობები, მოსახლეობა, დასახლების ტიპი.
გეო.სტ.საბ.8.	ცალკეული ტერიტორიული ერთეულების (რეგიონი, კონტინენტი) კომპლექსური დახასიათება.	რეგიონი, კონტინენტი.
3. მიმართულება: უსაფრთხოება და მდგრადი განვითარება		
მოსწავლემ უნდა შეძლოს:		
გეო.სტ.საბ.9.	გარემოსადმი მზრუნველი დამოკიდებულების გამოვლენა;	გარემოს დაცვა, მდგრადი განვითარება.
გეო.სტ.საბ.10.	გარემოზე ადამიანის საქმიანობის (ანთროპოგენური ზემოქმედების) შედეგების შეფასება;	
გეო.სტ.საბ.11.	სხვადასხვა სახის ბუნებრივი კატასტროფის ამოცნობა, წარმოქმნის მიზეზების დადგენა; მათი თავიდან აცილების/შერბილებისათვის საჭირო უსაფრთხო ქცევის წესების დაცვა;	ბუნებრივი კატასტროფა, უსაფრთხოება.

სავალდებულო სასწავლო თემები	ცნებები
VII კლასი	რუკა, პირობითი ნიშნები, კოორდინატი, კომპასი, გეოგრაფიული ინფორმაცია, გეოგრაფიული გარსი, ბუნებრივი ზონა, მსოფლიო ოკეანე; ჰავა, გეოლოგიური პროცესი, რელიეფი, გეოგრაფიული აღმოჩენები; ბუნებრივი პირობები, მოსახლეობა, დასახლების ტიპი, რეგიონი, კონტინენტი, გარემოს დაცვა, მდგრადი განვითარება, ბუნებრივი კატასტროფა, უსაფრთხოება.
აფრიკა	
ავსტრალია და ოკეანეთი	
ანტარქტიდა	
VIII კლასი	
ევროპა	
აზია	
სამხრეთ ამერიკა	
ჩრდილოეთ ამერიკა	
IX კლასი	
დასავლეთ საქართველო	
აღმოსავლეთ საქართველო	
სამხრეთ საქართველო	

VII კლასი

სასწავლო თემა: აფრიკა

საკითხთა მინიმუმი:

1. საჰარა;
2. ნილოსი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით აფრიკის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გააანალიზოს აფრიკისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- აფრიკისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების (მაგ.: გაუდაბნობა, ნიადაგის ეროზია) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: ავსტრალია და ოკეანეთი

საკითხთა მინიმუმი:

1. მარჯნის კუნძულები;
2. აბორიგენები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით ავსტრალიის და ოკეანეთის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გააანალიზოს ავსტრალიის და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- ავსტრალიის და ოკეანეთისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების (მაგ.: მარჯნები) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: ანტარქტიდა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ყინულის უდაბნო;
2. სამხრეთის ოკეანე;
3. კლიმატის გლობალური ცვლილება.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით ანტარქტიდის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გაანალიზოს ანტარქტიდისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- ანტარქტიდისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების პრობლემების (მაგ.: ოზონის ხვრელი) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

VIII კლასი

სასწავლო თემა: ევროპა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ხმელთაშუაზღვისპირეთის აუზი;
2. შენგენის ზონა.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით ევროპის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გაანალიზოს ევროპისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- ევროპისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების (მაგ.: ზღვების დაბინძურება) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: აზია

საკითხთა მინიმუმი:

1. ალპურ-ჰიმალაური დანაოჭება;
2. „დიდი აბრეშუმის გზა“.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით აზიის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გაანალიზოს აზიისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- აზიისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების (მაგ.:ჰაერის დაბინძურება, წყლის დაბინძურება, ნიადაგის ეროზია.) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: სამხრეთ ამერიკა

საკითხთა მინიმუმი:

1. ანდები;
2. ამაზონის აუზი;
3. ღარიბთა უბნები - ფაველები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით სამხრეთ ამერიკის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გაანალიზოს სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- სამხრეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების პრობლემების (მაგ.: ტროპიკული ტყეების ინტენსიური ჭრა, ნიადაგის ეროზია)დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: ჩრდილოეთ ამერიკა

საკითხთა მინიმუმი:

1. კორდილიერები;
2. იელოუსტონის ეროვნული პარკი;
3. მეგაპოლისები.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით ჩრდილოეთ ამერიკის (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გაანალიზოს ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- ჩრდილოეთ ამერიკისთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების პრობლემების (მაგ.: ქარიშხლები, ტორნადოები, წყალდიდობები) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

IX კლასი

სასწავლო თემა: დასავლეთ საქართველო

საკითხთა მინიმუმი:

1. შავი ზღვა;
2. კოლხეთის დაბლობი;
3. ბეზენგის კედელი;
4. სუფსის ნავთობტერმინალი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით დასავლეთ საქართველოს (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გაანალიზოს დასავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- დასავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების პრობლემების (მაგ.: მეწყრები, მიწისძვრები, შტორმი) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: აღმოსავლეთ საქართველო

საკითხთა მინიმუმი:

1. აღმოსავლეთ კავკასიონი;
2. ლაგოდეხის ნაკრძალი;
3. მეღვინეობა.
4. აღმოსავლეთ კავკასიონი;
5. როკისა და რიკოთის საავტომობილო მაგისტრალეები;
6. მდინარე ალაზანი და ცვალებადი საზღვარი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით აღმოსავლეთ საქართველოს (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გააანალიზოს აღმოსავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- აღმოსავლეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების პრობლემების (მაგ.: ღვარცოფები) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

სასწავლო თემა: სამხრეთ საქართველო

საკითხთა მინიმუმი:

1. მცირე კავკასიონი და სამხრეთის მთიანეთი;
2. აბასთუმანი;
3. ფარავნის ტბა;
4. ბორჯომის მინერალური წყალი.

შეფასების ინდიკატორები - მოსწავლემ უნდა შეძლოს:

- რუკის გამოყენებით სამხრეთ საქართველოს (მაგ.: რელიეფის, ჰავის) დახასიათება (გეო.სტ.საბ.1,2,3,8);
- გააანალიზოს სამხრეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი გეოგრაფიული პროცესები (საზოგადოებრივი, ფიზიკურ-გეოგრაფიული), დაადგინოს მათ შორის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები (გეო.სტ.საბ.4,5,6,7,10,11);
- სამხრეთ საქართველოსთვის დამახასიათებელი ეკოლოგიური პრობლემების პრობლემების (მაგ.: მიწისძვრები) დახასიათება; მათი პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებების მნიშვნელობის გააზრება (გეო.სტ.საბ.7,9,10,11).

გ) საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები

საფეხურებრივი საკვანძო კითხვები სტანდარტის ცნებებს აკავშირებს შედეგებთან.

- როგორ შეიძლება გამოვიყენოთ რუკა და გეოგრაფიული ინფორმაციის სხვა წყაროები?
- როგორ ავსოთ გრაფიკი, დიაგრამა და როგორ შევქმნათ რუკა?
- როგორ უწყობდა ხელს გეოგრაფიული აღმოჩენები საზოგადოების განვითარებას?
- როგორ ჩამოყალიბდა დედამიწა? როგორ მიიღო თანამედროვე იერსახე?

- როგორი ზეგავლენა აქვს ადამიანს ბუნებაზე და ბუნებას ადამიანზე?
- როგორ მოვიქცეთ სხვადასხვა კატასტროფის დროს?

დ) მეთოდოლოგიური ორიენტირები

სტანდარტის ამ ნაწილში განსაზღვრულია, თუ რა პრინციპების საფუძველზე უნდა წარიმართოს სწავლა-სწავლების პროცესი. ასევე, მოცემულია მოკლე ინსტრუქციები იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა დაიგეგმოს კონკრეტული სასწავლო ერთეულის – თემის სწავლა-სწავლება.

საგნის სწავლა-სწავლება უნდა წარიმართოს შემდეგი პრინციპების დაცვით:

- სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეთა შინაგანი ძალების გააქტიურებას.
- სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნის ეტაპობრივად კონსტრუირებას წინარე ცოდნაზე დაფუძნებით.
- სწავლა-სწავლება ხელს უნდა უწყობდეს ცოდნათა ურთიერთდაკავშირებას და ორგანიზებას.
- სწავლა-სწავლება უნდა უზრუნველყოფდეს სწავლის სტრატეგიების დაუფლებას (სწავლის სწავლა).
- სწავლა-სწავლება უნდა მოიცავდეს ცოდნის სამივე კატეგორიას: დეკლარატიულს, პროცედურულსა და პირობისეულს.

საგნობრივი შედეგების გარდა, სწავლა-სწავლებისა და შეფასების სამიზნედ უნდა იქცეს ასევე შემდეგი გამჭოლი უნარები და ღირებულებები:

პასუხისმგებლობა	<ul style="list-style-type: none"> • სასკოლო საქმიანობებში (სასკოლო ცხოვრებაში) ნაკისრი ვალდებულების შესრულება; • სამუშაოს დადგენილ ვადებში დასრულება და ჩაბარება; • საკუთარი ქცევის მართვა, საკუთარ ქცევებზე პასუხისმგებლობის აღება.
თანამშრომლობა	<ul style="list-style-type: none"> • სამუშაოს თანასწორად განაწილება და შესრულება ჯგუფური/გუნდური მუშაობის დროს; • მზაობა ჯგუფში/გუნდში სხვადასხვა ფუნქციის შესასრულებლად; • განსხვავებული იდეების, შეხედულებების კონსტრუქციულად განხილვა; • რესურსების, მოსაზრებების, ცოდნის გაზიარება პრობლემათა ერთობლივად გადაჭრის, გადაწყვეტილებათა ერთობლივად მიღების მიზნით.
ეთიკა	<ul style="list-style-type: none"> • ეთიკური ნორმების დაცვა; • სოლიდარობის განცდა; • ემპათია; • განსხვავებულობის მიმღებლობა; • საკუთარ სოციალურ აქტივობაზე პასუხისმგებლობის გააზრება.
სწავლის სწავლა დამოუკიდებლად საქმიანობა	<ul style="list-style-type: none"> • აქტივობის/დავალების ღირებულების განსაზღვრა - მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რას შესძენს აქტივობის შესრულება, რა პიროვნულ თუ სოციალურ სარგებელს მოუტანს მას; • აქტივობის/დავალების დაგეგმვა - (მოთხოვნათა გააზრება და მის შესასრულებლად საჭირო ცოდნის განსაზღვრა; დავალების/აქტივობის მთავარი მიზნის განსაზღვრა; სამუშაოს წარმატებით შესრულების კრიტერიუმების დადგენა; განსახორციელებელი სამუშაოს ეტაპების გამოკვეთა; იმის განჭვრეტა, თუ რა გაუადვილდება, რა გაუძნელებს, რაში

	<p>დასჭირდება დახმარება; სტრატეგიების მიზანშეწონილად შერჩევა სამუშაოს თითოეული ეტაპისათვის;</p> <ul style="list-style-type: none"> • სწავლის პროცესის მონიტორინგი - დაფიქრება სწავლის პროცესზე, იმ პირობების და ფაქტორების ამოცნობა, რომლებიც ხელს უწყობს ან აფერხებს წინსვლას, სათანადო ზომების მიღება წინსვლის ხელშესაწყობად; თვითშეფასება ძლიერი და სუსტი მხარეების დასადგენად, სუსტი მხარეების გასაძლიერებლად გზების დასახვა; • სოციომოციური მართვა - ნერვიულობის მინიმუმამდე დაყვანა, საჭიროებისამებრ, დახმარების თხოვნა, საკუთარ თავში სიძნელეთა გადალახვის რესურსების პოვნა; შეცდომების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბება და წინსვლის წყაროდ გამოყენება; • ცალკეული საქმიანობისთვის გამოყოფილი დროის ეფექტურად გამოყენება.
კომუნიკაცია	<ul style="list-style-type: none"> • განცდილის, ნააზრევის მიტანა მსმენელამდე/მკითხველამდე, მათზე შთაბეჭდილების მოხდენა; • ინფორმაციის გაზიარება საკომუნიკაციო სიტუაციის შესაბამისი ვერბალური და არავერბალური საშუალებების გამოყენებით; • სხვისი მოსმენისა და გაგების უნარი; • პიროვნული ღირსების გააზრებისა და დაფასების უნარი; • ენობრივი და კულტურული მრავალფეროვნების პატივისცემა.
წიგნიერება	<ul style="list-style-type: none"> • ზეპირი და წერიტი მეტყველების გზით ინფორმაციის მიღების, დამუშავების, გააზრების, სისტემაში მოყვანის, გაანალიზება-ინტერპრეტირებისა და წარდგენა-გაზიარების უნარი.
ინიციატივების გამოვლენა და საქმედ ქცევა	<ul style="list-style-type: none"> • სწავლა-სწავლების პროცესში ინტერესისა და ცნობისმოყვარეობის გამოვლენა; • ახალი იდეების, მიდგომების, შესაძლებლობების ძიება და მათი განხორციელება სწავლის გაუმჯობესების მიზნით; • მზაობა გამოწვევების მისაღებად, გაბედული ნაბიჯების გადასადგმელად.
შემოქმედებითი აზროვნება	<ul style="list-style-type: none"> • ჩანაფიქრის შემოქმედებითად განხორციელება; • ორიგინალური იდეების გამოვლენა და ხორცშესხმა; ახლის შექმნა; • დასმული პრობლემების გადასაჭრელად არასტანდარტული გზების მოძიება; • სწრაფვა გარემოს გარდაქმნა-გაუმჯობესებისკენ; • გამოწვევების მიღება, სასკოლო საქმიანობებში გაბედული ნაბიჯების გადადგმა.

წლიური პროგრამისა და სასწავლო თემის აგების პრინციპები

ეროვნული სასწავლო გეგმის საფეხურებრივი საგნობრივი სტანდარტები განსაზღვრავს სავალდებულო საგნობრივ მოთხოვნებს (რა უნდა შეეძლოს და რა უნდა იცოდეს მოსწავლეს). მათზე დაყრდნობით იგეგმება წლიური პროგრამები, რომლებიც გვიჩვენებს სტანდარტის მოთხოვნათა რეალიზების გზებს.

თემების სწავლებას წინ უნდა უძღოდეს შესავალი, სადაც მოსწავლეები გაეცნობიან საგნის კონტურებსა და ძირითად ასპექტებს (მაგ.: გეოგრაფია, როგორც მეცნიერება, რუკა - გეოგრაფიის შესწავლის ძირითადი წყარო, გეოგრაფიული კანონზომიერებები).

წლიური პროგრამები უნდა დაიგეგმოს სავალდებულო სასწავლო თემების საშუალებით. სასწავლო თემა წამოადგენს ფუნქციურ კონტექსტს, რომელიც სტანდარტის ნაწილების ინტეგრირებულად და ურთიერთდაკავშირებულად სწავლების საშუალებას იძლევა. რამდენადაც შედეგები საგნის სწავლების გრძელვადიან მიზნებს წარმოადგენს, **თითოეული თემის ფარგლებში სტანდარტის ყველა შედეგი უნდა დამუშავდეს**. მაშასადამე, სასწავლო თემების ცვლით შეიცვლება კონტექსტები, მაგრამ არ შეიცვლება სწავლის მიზნები, რომლებიც სტანდარტის შედეგების სახითაა ფორმულირებული (შედეგი თავისთავად არ წარმოადგენს დამოუკიდებელ სასწავლო ერთეულს - თემას).

სასწავლო თემა იგეგმება შემდეგი კომპონენტის გამოყენებით:

სასწავლო თემა (მაგ.,) საკითხები
თემის ფარგლებში დასამუშავებელი ცნებები
საკვანძო შეკითხვები
აქტივობები
იდეები კომპლექსური/პროექტული დავალებებისთვის
შეფასების ინდიკატორები
მკვიდრი წარმოდგენები

როგორ აიგება თემა?

სასწავლო თემის ასაგებად უმთავრეს ერთეულს ცნებები წარმოადგენს. ისინი სტანდარტში სავალდებულო სახითაა განსაზღვრული. აღნიშნულ ცნებებზე დაყრდნობითა და სტანდარტის შედეგების მოთხოვნათა გათვალისწინებით გამოიყოფა თემის ასაგებად საჭირო კომპონენტები: **მკვიდრი წარმოდგენები, საკვანძო შეკითხვები და შეფასების ინდიკატორები**. თემის სწავლების ეტაპები ცნებებისა და საკვანძო კითხვების მეშვეობით განისაზღვრება.

თემის სწავლა-სწავლების დასაგეგმად ასევე მნიშვნელოვანია განისაზღვროს **იდეები შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებებისთვის**, რადგან მხოლოდ კომპლექსური დავალებების საშუალებით შეიძლება გამოვლინდეს, რამდენად დაეუფლა მოსწავლე თემის ფარგლებში ასათვისებელ ცოდნა-უნართა ერთობლიობას და რამდენად ახერხებს მათ ფუნქციურად გამოყენებას.

ამის შემდეგ შეირჩევა თემის დასამუშავებლად საჭირო საგნობრივი საკითხები და რესურსები.

ნაბიჯი 1. მკვიდრი წარმოდგენების დადგენა.
ნაბიჯი 2. თემატური საკვანძო კითხვების დასმა.
ნაბიჯი 3. შეფასების ინდიკატორების განსაზღვრა.
ნაბიჯი 4. შემაჯამებელი კომპლექსური დავალებების შემუშავება.
ნაბიჯი 5. საგნობრივი თემატური საკითხებისა და რესურსების შერჩევა.
ნაბიჯი 6. აქტივობებისა და მიმდინარე დავალებების განსაზღვრა და დაგეგმვა.

ე) შეფასება

საკლასო შეფასება უნდა შეესაბამებოდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის პირველი კარის მე-7 თავში განსაზღვრულ შეფასების პრინციპებს, მიზნებსა და ამოცანებს.

სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების ხელშესაწყობად უპირატესობა უნდა მიენიჭოს განმავითარებელ შეფასებას, რომელიც აფასებს მოსწავლეს თავის წინარე შედეგებთან მიმართებით, ზომავს ინდივიდუალურ წინსვლას და, ამდენად, აძლევს მოსწავლეს ცოდნის ეტაპობრივი კონსტრუირების საშუალებას.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლე თავად იყოს ჩართული განმავითარებელ შეფასებაში. სწავლის პროცესის შეფასება მოსწავლეს გამოუმუშავებს დამოუკიდებლად სწავლის უნარ-ჩვევებს, დაეხმარება სწავლის სტრატეგიების ათვისებაში, საშუალებას მისცემს, გაცნობიერებულად შეუწყოს ხელი საკუთარ წინსვლასა და წარმატებას. შეფასებაში ჩართვის ძირითადი მიზანია მოსწავლის გათვითცნობიერება სწავლის პროცესებში, რაც მას ამ პროცესების გააზრებულად და დამოუკიდებლად მართვას შეასწავლის.

გეოგრაფიაში განმსაზღვრელი შეფასება ეხება მხოლოდ შემაჯამებელ დავალებებს, განმავითარებელი შეფასება კი მიმდინარე (საკლასო და საშინაო) და შემაჯამებელ დავალებებს.

	განმავითარებელი შეფასება	განმსაზღვრელი შეფასება
მიმდინარე (საკლასო და საშინაო) დავალებები	მიმდინარე განმავითარებელი შეფასება	
შემაჯამებელი დავალებები	შემაჯამებელი განმავითარებელი დავალება	შემაჯამებელი განმსაზღვრელი დავალება

შემაჯამებელი (განმავითარებელი და განმსაზღვრელი) შეფასება

შემაჯამებელი შეფასებისთვის გამოიყენება კომპლექსური, კონტექსტის მქონე დავალებები, რომელთა შესრულება მოითხოვს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების ინტეგრირებულად და ფუნქციურად გამოყენებას. ამ დავალებათა შესაფასებლად შეფასების რუბრიკა, ანუ კრიტერიუმების ბადე გამოიყენება.

მოსწავლეს თითოეული სასწავლო თემის დამუშავების შემდეგ ევალება შემაჯამებელი დავალების წარმოდგენა. შემაჯამებელი დავალებების მინიმალური რაოდენობა წლის განმავლობაში სავალდებულო სასწავლო თემების რაოდენობას ემთხვევა.

ტიპობრივი დავალებები შემაჯამებელი შეფასებისათვის

ქვემოთ შემოთავაზებულია ტიპობრივ დავალებათა ფართო არჩევანი. შემაჯამებელი შეფასებისათვის მასწავლებელი და/ან მოსწავლე შეარჩევს დავალების სასურველ ტიპს/ტიპებს:

ქვემოთ გთავაზობთ სტანდარტით გათვალისწინებულ ტიპობრივ შემაჯამებელ დავალებათა ნუსხას. მოსწავლეზე და/ან მასწავლებელზეა დამოკიდებული თუ რომელ დავალებას/დავალებებს შეარჩევს.

- პროექტი (პროექტი შეიძლება ეხებოდეს ისეთ საკვლევ საკითხს, როგორცაა “რა გარემოსდაცვითი პრობლემები არსებობს ჩვენს თემში?”. კვლევის შედეგები სხვადასხვა სახით შეიძლება იქნას წარმოდგენილი (პრეზენტაცია, წერილობითი ანგარიში და/ან ესე)).
- სხვადასხვა გეოგრაფიულ ინფორმაციის წყაროებზე დაყრდნობით გრაფიკების, ცხრილების, დიაგრამების შექმნა.
- ესე (მოსწავლეები დაწერენ ესეს პრობლემურ და/ან აქტუალურ საკითხზე, მაგ.: „როგორ შევამციროთ კატასტროფებისგან მოყენებული ზარალი?“);
- საველე კვლევა (კვლევითი სამუშაო ტარდება საკლასო ოთახის გარეთ, მაგალითად ამ დროს მოსწავლეები მასწავლებელთან ერთად მიდიან ბუნებაში, ან რომელიმე საწარმოში და იკვლევენ ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა: მდინარისეული პროცესები და მათ მიერ წარმოქმნილი რელიეფის ფორმები, საწარმოს ტიპი და გამოშვებული პროდუქცია).

მოთხოვნები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს შემაჯამებელი განმსაზღვრელი შეფასებისათვის განკუთვნილი დავალება

- დავალების თითოეულ ტიპს უნდა ახლდეს თავისი შეფასების ზოგადი რუბრიკა;
- ზოგადი რუბრიკა უნდა დაზუსტდეს კონკრეტული დავალების პირობისა და განვლილი მასალის გათვალისწინებით;
- 10 ქულა უნდა გადანაწილდეს რუბრიკაში შემავალ კრიტერიუმებზე.

შეფასების რუბრიკა

კლასი მოსწავლის სახელი, გვარი		
თემა		
დავალების პირობა		
შეფასების კრიტერიუმები	ქულები	კომენტარი

DRAFT